

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 13949
Tarih : 19-09-2025

34066

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Hakkâri ilimiz ve ilçelerine bağlı yerleşim yerlerinde yurttaşlarımız tarafından bildirilen su temini ve su kalitesi sorunları, günlük yaşamın sürekliliğini, temel hizmetlere erişimi ve kamu sağlığını zedelemektedir. Şemdinli ilçesine bağlı Yaylapınar (Salaran) köyü, bu sıkıntıların somutlaştığı örneklerden biridir: yurttaş beyanlarına göre musluklardan kirli su akmakta, yaklaşık yetmiş hanenin su temininde aksama yaşanmaktadır ve bölgede böbrek yetmezliği nedeniyle diyaliz tedavisi gören yurttaşların bulunduğu dair iddialar ifade edilmektedir. Bu beyanların doğruluğunun saha verileri, su analizleri ve sağlık kayıtları ile doğrulanması gerekmektedir.

Hakkâri'de su sorunlarının çözülememesinin temelinde çok-boyutlu ve birbirini besleyen yapısal etkenler vardır. Birincisi, kurumlar arası yetki paylaşımının çok-aktörlü olması sebebiyle görev ve sorumlulukların netleşmemesi; bu durum koordinasyon eksiklikleri, görev boşlukları ve veri akışında kopukluklara yol açmaktadır. İkincisi, yatırım ve bakım finansmanının yetersizliği ile tahsis edilen kaynakların zamanında kullanılmaması; üçüncüsü, proje öncesi yeterli hidrojeolojik etütlerin yapılmaması veya saha çalışmalarının eksikliği nedeniyle yapılan altyapı müdahalelerinin uzun vadeli çözüm üretmemesidir. Dördüncü ve beşinci olarak, bölgenin jeografik engebелiliği, yüksek rakım ve ulaşım güçlükleri ile iklim değişikliği etkileri (mevsimsel akımların ve kaynak debilerinin azalması) teknik çözümleri karmaşıktırmaktadır. Son olarak, güvenlik ve idari izin süreçleri, kamulaştırma/arazi temini sorunları ve lojistik kısıtlar uygulama aşamasında gecikmelere neden olmaktadır.

Sorunun devamına zemin hazırlayan diğer unsurlar arasında proje seçimi ve önceliklendirmede şeffaf kriterlerin eksikliği, yatırım performansının bağımsız ve düzenli denetimlerle takip edilmemesi, ihale süreçlerinde yaşanan gecikmeler veya iptaller ile bakım-onarım için kalıcı işleyiş modellerinin kurulmamış olması sayılabilir. Bu durum, kırsal ve ulaşım-güvenliği sınırlı yerleşimlerde yaşayan yurttaşlarımızın suya erişim hakkının istikrarlı biçimde sağlanmasını engellemektedir.

İçme suyuna ilişkin her türlü iddia (kirli su, toksik kirlilik, mikrobiyolojik bulaşma vb.) sağlık sonuçlarına yol açma potansiyeli taşımaktadır. Yaylapınar özelinde ifade edilen böbrek hastalığı/diyaliz iddialarının su kaynakları ile ilişkisi ancak tarihsel sağlık kayıtlarının analizi, saha tabanlı epidemiyolojik çalışmalar ve suyun kimyasal ile mikrobiyolojik analizlerinin

karşılaştırılması ile ortaya konabilir. Bu nedenle su analizlerinin periyodikliği, laboratuvar akreditasyonu, veri şeffaflığı ve sağlık-kalite verilerinin entegre analizi hayati önem taşımaktadır.

Konu, teknik bir altyapı sorununun ötesinde sosyal devletin temel yükümlülüğü ve yurttaşın insanî hakkının korunması meselesidir. Hakkâri'de yurttaşlarımızın su kaynakları açısından zengin bir coğrafyada yaşamasına rağmen neden susuz bırakıldığı sorusuna cevap; idari koordinasyon eksikliklerinin giderilmesi, finansman ve yatırım akışının düzenlenmesi, saha etütlerinin ve düzenli izlemenin kurumsallaşması, güvenlik/erişim engellerinin çözümü, şeffaflık ve hesap verebilirlikle mümkündür. Bu çerçevede ilgili Bakanlıkların müşterek hareket etmesi, kısa vadede acil tedbirlerin (geçici temiz su temini, su dezenfeksiyonu, mobil sağlık taramaları) uygulanması ve orta-uzun vadede kalıcı altyapı-stratejilerinin zamanlı biçimde hayata geçirilmesine ilişkin somut takvim vermesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Bakanlığınızca Hakkâri ilinde son beş yılda gerçekleştirilmiş su kalite izleme programının kapsamı nedir? Yerleşim bazında (ilçe-yerleşim) hangi mikrobiyolojik (ör. toplam koliform, E. coli vb.) ve hangi kimyasal parametreler (nitrat, nitrit, arsenik, kurşun, diğer ağır metaller vb.) düzenli olarak ölçülmektedir; ölçüm tarihleri ve sonuçları nelerdir? (Yaylapınar için ayrı belirtiniz.)
2. Yaylapınar (Salaran) özelinde yapılmış su analizleri mevcut ise; analizlerin tarihleri, ölçülen parametreler, elde edilen sonuçlar ve sonuçların sağlık açısından taşıdığı risk değerlendirmesi nedir? Analiz yapılmamışsa, yapılmama gerekçesi ve planlanan analiz takvimi nedir?
3. Su kaynaklarının korunması ve kirliliğinin önlenmesi amacıyla yürütülen denetim mekanizmaları nelerdir? Hakkâri özelinde tespit edilen kirlilik vakaları, uygulanan idari tedbirler ve alınan düzeltici önlemler nelerdir? Denetim-frekansı ve izleme protokolleri nelerdir?
4. İklim değişikliğinin bölge su rejimi üzerine etkisine ilişkin olarak Bakanlığınızın hazırladığı değerlendirmeler ve uyum planları nelerdir? Bu planlar Hakkâri açısından hangi yatırım ve uygulanma takvimini öngörmektedir (kaynak yönetimi, yüzey-su/hidrolojik koruma, hedefine yönelik altyapı önlemleri vb.)?
5. Su kalitesi ve kaynak korunması konusunda DSİ, Sağlık Bakanlığı, İl Özel İdaresi ve belediyeler ile yürütülen koordinasyon mekanizmaları hangi sıklıkla işlemektedir; bu mekanizmaların etkinliğini ölçen göstergeler nelerdir ve mevcut işleyişte belirlenen eksiklikleri gidermeye yönelik önerileriniz nelerdir?
6. Hakkâri il merkezi ve ilçelerine bağlı yerleşimlerde su sorunu neden kalıcı olarak çözülememektedir? Kaç yerleşim yerinde hâlen su sorunu yaşanmaktadır? Bakanlığınız bu sorunların çözümü için hangi somut adımları atmıştır ve önümüzdeki dönemde hangi girişimlerde bulunmayı planlamaktadır?
7. Yaylapınar (Salaran) köyünde yurttaşlarımızın temiz ve güvenli içme suyuna erişimini sağlamak amacıyla Bakanlığınızca öngörülen somut plan, proje ve uygulama takvimi nedir?